SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

5-son (5-jild)
2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5I5Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY’ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O‘zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori, O‘zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o‘g‘li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo‘limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O‘ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg‘ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo‘raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G‘aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, “Tashkent International University of Education” xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo‘min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O‘roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko‘chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G‘aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), Oʻzbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqanddavlatuniversiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

"Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari" elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM" mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 5-son (May, 2025). - 569 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Qurbonova Marg'uba
O'ZBEK TILI VA TIL SIYOSATI: TARIXIY EVOLYUTSIYA VA ZAMONAVIY OMMALASHTIRISH VOSITALARI 13-15

Polvanov Azim Kuchkarovich
AMIR TEMUR QO'SHINIDA HARBIY TA'MINOT VA ASKAR SAFARBARLIGINING MANBALARDA YORITILISHI 16-21

Esnazarova Zulfiya Baltashovna
QORAQALPOQLARNING SHAHAR MADANIYATI (1873 – 1924) 22-27

Axmedov Shaxzod Farxod o'g'li
O'ZBEKISTONDAGI YOSHLAR TASHKILOTLARI FAOLIYATI TARIXIDAN (1991 – 2017-yillar) 28-36

Mamajonov Alisher, Alisherov Abduvohid
IKKINCHI JAHON URUSHI JANG MAYDONLARIDA ANDIJONLIK RAHBAR XODIMLARNING ISHTIROKI 37-43

Mamasaidov Lutfillo Payzullo o'g'li
XALQ TA'LIMI SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA HAMKORLIK ALOQALARI 44-47

Asadova Ra'no Baymanovna
INNOVATIVE APPROACHES TO URBAN PLANNING AND TOURISM INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT IN NEW UZBEKISTAN (CASE STUDY OF INDIA'S EXPERIENCE) 48-52

Esanova Nilufar
1991-2024 YILLARDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING SANOAT SOHASIDA HAMKORLIGI: NATIJALAR VA ISTIQBOLLAR (HINDISTON VA XITOY MAMLAKATLARI MISOLIDA) 53-56

Abdug'aniyev Bekzod Abduvali o'g'li
O'ZBEK XONLIKLARI VA USMONLI DAVLATI HUKMDORI SULTON SULAYMON O'RTASIDAGI SIYOSIY ALOQALAR 57-64

Xudoyberdiyev Axrorboy Nabi o'g'li
HUDUDIY YONDASHUV ASOSIDA YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISH: QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA 65-70

Zokirjanov Mirzohid Shuxrat o'g'li
XIX ASRNING IKKINCHI YARMI – XX ASR BOSHLARIDA BOKU NEFT SANOATINING ROSSIYA IQTISODIY HAYOTIDA TUTGAN O'RNI 71-74

Xudayberdiyev Utkir Toshmuradovich
MUSTAQILLIK YILLARIDA TOSHG'UZOR-BOYSUN-QUMQO'RG'ON TEMIR YO'LINING QURILISHI VA UNING IJTIMOIY-IQTISODIY AHAMIYATI 75-80

O'rmonov Husniddin Baxriddin o'g'li
ULUG' VATAN URUSHINING DASTLABKI YILLARIDA O'ZBEKISTON SANOATI 81-88

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov
MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASTERLARI:
EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN RIVOJLANISH 89-98

Maxammadaliyeva Muslimaxon Sherali qizi
MOBIL ILOVALAR ORQALI XIZMAT KO'RSATISH:
QULAYLIKMI YOKI NAZORAT VOSITASIMI? 99-104

Xakkulov Akbar Uralovich
MARKAZIY BANK FOIZ SIYOSATINING BANKLARNING FOIZ RISKIGA TA'SIRI 105-111

Amonov Mehriddin Oromiddinovich
TADBIRKORLIK FAOLIYATINI BOSHQARISHDA RAHBARLIK USLUBI:
AVTOKRATIK RAHBARLAR 112-117

Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna
HUDUDLARDA AHOLI SALOMATLIGINI TA'MINLANGANLIK DARAJASINI
BAHOLASH USULLARI VA MEZONLARI 118-125

Yangiboyev Rustam Berdiyarovich
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIGINI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI 126-131

Ollanazarov Bekmurod Davlatmuratovich
DXSH LOYIHALARIDA INVESTITSION KRAUDFANDING MODELIDAN
FOYDALANISH ORQALI INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISH VA UNI TURISTIK
XIZMATLAR KO'RSATISH SOHASIDA QO'LLASH ISTIQBOLLARI 132-143

Eshqobilova Nigoraxon, Qurbonova Safiyabonu
DAVLAT BUDJETINING DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING
NAZARIY ASOSLARI 144-150

Umronov Eldorbek Sodirovich
HUDUDLARDA INNOVATSION XIZMATLAR TURLARI RIVOJLANISHINING
EKZOGEN VA ENDOGEN OMILLARI, ULAR TASNIFI VA KO'RSATKICHLARI 151-159

Turgunov Jasurbek, Siddikova Farangiz
OPPORTUNITIES AND PROSPECTS FOR DEVELOPING A GREEN ECONOMY
IN UZBEKISTAN 160-172

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Ahmedova Dilrabo
YOSHLARNING MA'NAVIY-AXLOQIY QIYOFASINING SHAKLLANISHIGA TARIXIY
JARAYONLARNING TA'SIRI 173-177

Raxmatova Xolidaxon Xolikovna
NAQSHBANDIYLIKDAGI MUROSA FALSAFASIGA OID QARASHLARINING
FALSAFIY TAHLILI 178-184

Kurbonaliyev Ural Xatamovich
ZAMONAVIY AXLOQIY INQIROZ SHAROITIDA ABU MUHAMMAD ABDULLOH
DORIMIY MEROSINING YOSHLAR MA'NAVIYATINI YUKSALTIRISHDAGI ROLI 185-189

Soipova Mavjuda Karimjanovna
FAZL IBN AHMAD TA'LIMOTIDA BILISH MASALASI 190-194

Jabborova Saodat Sattorovna
MA’NAVIYAT DAVLAT VA JAMIYAT RIVOJLANISHINING ASOSI 195-198

Fayziyev Xurshid Jumayevich
VOLTER FALSAFIY QARASHLARIDA FRANSIYADA AGRAR MUNOSABATLAR TAHLILI 199-204

Olimova Moxinur Ravshanbek qizi
YANGI O‘ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA MA’NAVIYATNING O‘RNI 205-208

Usarkulov Oybek
O‘ZBEKISTON VA JANUBIY KOREYA O‘RTASIDAGI MADANIY, ILMIY-TEXNIKAVIY ALOQALARNING IJTIMOIY AHAMIYATI 209-214

Majidov Sodiqjon Sadullayevich
IJTIMOIY ZIDDIYATLAR VA IJTIMOIY FALSAFIY TALQINLAR 215-218

Абдуллаева Икбола Мохировна
КНИГА – КАК ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ ВИДОВ ИСКУССТВА – ИСКУССТВО СЛОВА 219-226

Yusupova Ranoxon Tolibjonovna
MUHANDISLIK TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHNING IJTIMOIY- FALSAFIY OMILLARI 227-230

Turabova Sevara Kattaqulovna
GLOBAL MEHNAT BOZORIDA SOFT SKILLS VA IJTIMOIY ONGNING STRATEGIK INTEGRATSIYASI 231-235

Rustamov Ramz Rizoqulovich
DESTRUKTIV TARG‘IBOT TA’SIRIDAN HIMOYALANISHDA TANQIDIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISH AHAMIYATI 236-240

Aslanov Said Karimovich
TIZIMLI YONDASHUV VA BOSHQARUV FAOLIYATING O‘ZORO ALOQADORLIGI 241-244

G‘aniyev Elbek Abdizoitovich
YOSHLARDA AXLOQIY INQIROZ KUCHAYISHIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING ROLI 245-248

Bozarov Dilmurod Mirzarasulovich
SINERGETIKANING ONTOLOGIK MUAMMOLARNI HAL ETISHDAGI O‘RNI 249-252

Ochilova Nigora Ruzimuratovna
GLOBAL MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHDA XALQARO KUCHLAR BIRLASHUVINING AHAMIYATI 253-258

Azimov Ozod Mamatkulovich
YOSHLARDA EKOESTETIK DUNYOQARASHNI SHAKLLANTIRISHNING FALSAFIY ASOSLARI 259-264

Xolmirzayeva Jumagul Xamdamovna
TARIXIY MANBALARDA YOSH MUTAXASSISLARNI RIVOJLANTIRISH HAQIDAGI QARASHLAR 265-271

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Мамбетов Сердар Ахмедович
СПОСОБЫ ПЕРЕВОДА РУССКИХ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ НА КАРАКАЛПАКСКИЙ ЯЗЫК 272-280

Qurbanova Hilola Maqsadbek qizi
PRACTICAL NEEDS' ANALYSIS OF SOME BILINGUAL STUDENTS 281-288

Rakhmonova Yulduz Khusanovna
A HETEROGENEOUS LEGACY:
EXAMINING HEMINGWAY'S STYLE IN HIS LATER YEARS 289-295

Yakubova Nilufar Egamberganovna
ESKI O'ZBEK TILIDA TAF'IL QOLIPLI O'ZLASHMALAR 296-301

Sadullayeva Muxlisa Xamrayevna
ZAMONAVIY O'ZBEK HIKOYALARIDA BADIIY KONFLIKT MASALASI 302-307

Shomurodova Shahlo, Axmedjanova Farida
MARGARET DRABBLENING "THE MILLSTONE" ASARIDAGI NOYOB KO'RINISH 308-311

Nazarov Sardor Shamurodovich
A COMPARATIVE STUDY OF THE STRUCTURAL-SEMANTIC
FEATURES OF ENGLISH AND UZBEK WORD COMBINATIONS 312-315

Otajonova Dildor Baxtiyarovna
HAQORAT VA TAHDIDLAR BILAN BOG'LIQ DA'VOLARNI SUD-LINGVISTIK
EKSPERTIZADAN O'TKAZISH ALGORITMI 316-325

Файзуллина Наргиза Дамировна
СОВРЕМЕННЫЕ СИНОНИМЫ И ТЕРМИНЫ КОМПЬЮТЕРНО-ИГРОВОГО
СЛЕНГА В РУССКОМ ЯЗЫКЕ 326-331

Sodiqova Dinora Ilhom qizi
ANALYSIS OF PRINCIPLES OF CONVEYING FEELINGS CONCERNING LITERARY
TRANSLATION 332-337

Nazimova Himmatoy
"DEV" VA "YALMOG'IZ" OBRAZI ETIMOLOGIYASI, KELIB CHIQISHI VA MADANIY
ILDIZLARI TAHLILI 338-342

Arziqulova Xurshida, Mustanova Shohista
SHARQ VA G'ARB DRAMATURGIYASI: MADANIY ALOQALAR
VA ILHOM MANBALARI 343-348

Azizova Feruza Rejavaliyevna
TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION G'OYALAR VA TEXNOLOGIYALARNI
JORIY QILISH ZAMONAVIY TA'LIMNING BOSH STRATEGIYASI 349-353

Agzamova Gulrux Ravshan qizi
XITOY TILIDAGI MUROJAAT ATAMALARINING UMUMIY VA XUSUSIY BELGILARI 354-358

Sherkulov Sardor Komilovich
SOCIAL PROBLEMS IN THE WORKS OF THOMAS HARDY:
AN INVESTIGATION OF CLASS INEQUALITY, GENDER AND INDUSTRIALIZATION 359-364

Rasulov Zubaydullo, G'ayratova Oybegim
DISKURS — LINGUAPRAMAGMATIK YONDASHUV OBYEKTI SIFATIDA 365-368

Bozorova Umida Qilichovna
BADIIY KIRITMALARNI ROSSIYADA O'RGANILISHI 369-372

Nuriddinova Huriyat Baxtiyorovna
TOPISHMOQLARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI 373-376

Mamadiyorova Hilola
TAOM NOMLARINING TARJIMA JARAYONIDA MADANIY TAFOVUTLARNING TA’SIRI 377-384

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Abdullayeva Nodira Odil qizi
OILAVIY (MAISHIY) ZOʻRAVONLIK OMILLARI MAJMUASI 385-393

Joʻraqulov Javohir Musoqul oʻgʻli
TOVLAMACHILIK JINOYATINI AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB SODIR ETISH AMALIYOTI: MUAMMO VA YECHIMLAR 394-399

Otamirzayev Oybek Murodullo oʻgʻli
YER OSTI SUVLARINI MUHOFAZA QILISH VA ULARDAN FOYDALANISHNING PREDMETI VA USULLARI 400-407

Утебаев Саламат, Калбаева Эльдора
ВОПРОСЫ УГОЛОВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЕ ХУЛИГАНИЯ В НЕКОТОРЫХ ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ 408-413

Nuriddinov Ismoil Oʻlmas oʻgʻli
BURHONUDDIN MARGʻINONIYNING “HIDOYA” ASARIDA JINOYAT VA JAZO MUVOZANATIGA OID AYRIM MASALALAR 414-420

Jabbarova Yulduz Ibrohim qizi
SUN’IY INTELLEKTNING NOTOʻGʻRI XULOSALARI (GALLYUTSINATSIYALAR): MOHIYATI, SABABLARI VA HUQUQIY TARTIBGA SOLISH ZARURATI 421-432

Burxonov Shahzod Burxon oʻgʻli
XALQARO MEHNAT STANDARTLARI VA MEHNAT SHAROITLARINI TARTIBGA SOLISH 433-438

Avezov Umidjon Toshpulatovich
OʻZBEKISTONDA KASABA UYUSHMALARI FAOLIYATINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI TAHLILI 439-446

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Максудов Улугбек Курбанович
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ В ИННОВАЦИОННЫХ И СТАРТАП-ПРОЕКТАХ В УСЛОВИЯХ МИРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ 447-453

Lutfillayev Maxmud, Egamberdiyeva Feruza
SUN’IY INTELLEKT TUSHUNCHASI, TARIXI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI 454-458

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich
OʻQUV FAOLIYATI TAMOYILLARIDA INTEGRATIV VA SINERGETIK YONDASHUVLAR 459-463

Jamolova Gulbadanbegim, Muhammadiyeva Elmera
TALABALARDA TAHLILIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI 464-468

Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich
TA’LIM JARAYONIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN KOMPLEKS FOYDALANISHNING METODIK TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 469-478

Ishonkulov Ashraf Kurbonkulovich
GLOBALLASHUV SHAROITIDA TA'LIM JARAYONIDA INFORMAL TA'LIM YONDASHUVDAN FOYDALANISH ZAMONAVIY PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA 479-484

Esboganova Baxit Daribayevna
UMUMTA'LIM MAKTABLARDA CHIZMACHILIK DARSLARIDA O'QUVCHILARGA AMALIY MASHG'ULOTLAR OLIB BORISH METODIKASI 485-490

Kamalova Dilnavoz, Amurillayeva Munira
TEXNOLOGIYA DARSLARINI O'TISHDA SINFDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI 491-495

Абдуллаева Дилдора Улугбековна
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ ПРАВОВЫХ ДИСЦИПЛИН В ТЕХНИЧЕСКИХ ВУЗАХ 496-503

Xamidova Zaynura Ramazonovna
STEAM TA'LIM TEXNOLOGIYASINING TA'LIM JARAYONIDA QO'LLANILISHI VA RIVOJLANISHIDA PEDAGOGIK MUAMMOLAR 504-508

Mustayeva Guldora, Mustayeva Guliston
SCIENTIFIC FOUNDATIONS OF REFLECTION MECHANISMS IN PEDAGOGICAL ACTIVITY 509-514

Avazova Munisa
TA'LIM DIZAYNIDA O'QUVCHILARNING MOTIVATSIYASINI OSHIRISH: GAMIFIKATSIYA VA INTERAKTIV METODLARNING TA'SIRI 515-517

Abdullayeva Mohigul, Fazlitdinov Muhammadali
SUN'IY INTELLEKT VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING XXI ASRDAGI ROLI HAMDA ULARNING TURLI SOHALARGA TA'SIRINI O'RGANISH 518-521

Urinova Dilbar Abdusamat qizi
MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA TA'LIM FAOLIYATINI MODERNIZATSIYA QILISHDA TARBIYACHILARNING OTA-ONALAR BILAN ISHLASHINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI 522-526

Turdaliyeva Qizlarxon Ilhomjon qizi
BOSHLANG'ICH SINFLARDA INGLIZ TILI O'QITISHNING FUNKSIONAL YONDASHUV METODLARI 527-532

Baratov Jo'raqo'zi Shukurjon o'g'li
BO'LAJAK MUHANDISLARNI TAYYORLASHDA AMALIY MASHG'ULOTLARDA NOSTANDART TOPSHIRIQLARDAN FOYDALANISH METODIKASI 533-539

Suvanova Gulbaxor Baxromovna
KO'P MILLATLI MAKTABLARDA MADANIYATLARARO KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR 540-543

Qarshiyeva Muborak, Karshiyev Jaxongir
BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINING LINGVISTIK KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH ORQALI XALQARO BAHOLASH DASTURLARI(PIRLS)GA TAYYORLASH USULLARI 544-547

Djurayeva Nargis Narkulovna
BOSHLANG'ICH TA'LIM PEDAGOGIKASIDA O'QUVCHILARDA NAFOSAT TARBIYASINING O'RNI 548-552

Otabayev Iskandar Abdugʻaniyevich
KREDIT-MODUL TIZIMI ORQALI Oʻ QUV REJALARINI ISHLAB CHIQISH
VA ULARNI AMALIY TATBIQ ETISH BOSQICHLARI 553-562

Bozorov Zokir, Ravshanova Oʻgʻilshod
BOʻLAJAK MATEMATIKA FAN Oʻ QITUVCHILARINING PLANIMETRIYA
BOʻYICHA KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA TALABALAR MUSTAQIL
ISHLARINING ROLI 563-568

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Issue 5 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 15 April 2025
Accepted: 1 May 2025
Published: 10 May 2025

Article / Original Paper

IN BUSINESS MANAGEMENT LEADERSHIP STYLE: AUTOCRATIC LEADERS

Amonov Mehriddin Oromiddinovich
Doctor of philosophy in economics (PhD)
Termez University of Economics and Service
E-mail: mexriddin_amonov@tues.uz

Abstract. The article examines in detail the leadership style – authoritarian leadership used in business management. The pros and cons of an authoritarian leadership style are analyzed and the main theoretical advantages are given. At the same time, suggestions are given on the effective use of an authoritarian leadership style in business activities.

Keywords: entrepreneurship, leadership styles, order and discipline, authoritarian leaders, quick decision-making, responsibility.

TADBIRKORLIK FAOLIYATINI BOSHQARISHDA RAHBARLIK USLUBI: AVTOKRATIK RAHBARLAR

Amonov Mehriddin Oromiddinovich
Iqtisod fanlari boʻyicha falsafa doktori
Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Annotatsiya. Maqolada tadbirkorlik faoliyati boshqarishda qoʻllaniladigan rahbarlik uslubi – avtokratik rahbarlik haqida toʻxtalib oʻtilgan. Avtokratik rahbarlik uslubining ijobiy va salbiy jihatlari tahlil etilib, nazariy jihatdan asosiy yutuqli sifatlari keltirib oʻtilgan. Shu bilan birgalikda tadbirkorlik faoliyatida avtokratik rahbarlik uslubidan samarali foydalanish yuzasidan takliflar berilgan.

Kalit soʻzlar: tadbirkorlik faoliyati, rahbarlik uslublari, tartib va intizom, avtokratik rahbarlar, tezkor qaror qabul qilish, mas'uliyat.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I5Y2025N19

Kirish. Har bir tadbirkor oʻz faoliyatini boshlar va rivojlantirib davom ettirib borar ekan, olgan bilimi, tavakkalchilik darajasi, moliyaviy-iqtisodiy imkoniyatlari, oʻrgangan hamda faoliyati davomida orttirgan malaka va tajribasidan kelib chiqqan holda ish beruvchi sifatida qoʻl ostida ishlaydigan xodimlarni u yoki bu rahbarlik uslubida boshqarishni amalga oshiradi.

Xususiy tadbirkorlik faoliyatini muvaffaqiyatli rejaga asosan tashkil etish va rivojlantirishda rahbarlik uslubining ahamiyati beqiyosdir. Har bir rahbar oʻz boshqaruv uslubiga ega boʻlib, u ushbu korxonaning faoliyati samaradorligiga bevosita ta'sir koʻrsatadi.

Boshqaruv uslubi deganda boshqaruv jarayonida yuzaga keladigan muammolarni hal qilish usullari, yoʻllari majmuasi boʻlsa, ish uslubi boshqaruv vazifalarini samarali bajarish maqsadida yuqori organning quyi organga ya'ni boshqaruvchining boshqariluvchilarga aniq va nisbiy barqaror ta'sir koʻrsatish usuli hamda yoʻllari majmuidir. Ushbularni jamlagan holda rahbarning ish uslubi haqida toʻhtaladigan boʻlsak, bu boshqaruv jarayonida u yoki bu masalani hal qilishda rahbarning oʻziga xos yondashishidir. Rahbar qaror qabul qilganda, uning

bajarilishini tashkil etganda va qoʻl ostidagi kishilar ishini nazorat qilganida u oʻz vazifasiga muvofiq ish qiladi [1].

Ammo, har bir rahbar bunday hollarda oʻziga xos va oʻziga mos boʻlgan rahbarlik usullari bilan harakat qiladi. Mutlaq bir birini takrorlaydigan shaxslar boʻlmaganidek, rahbarlikda ham boshqaruv uslublari bir-biridan farq qiladi.

Tadbirkorlik faoliyatida ham tadbirkor rahbar tomonidan koʻp hollarda foydalaniladigan rahbarlik uslublaridan biri avtokratik rahbarlik uslubi boʻlib, ushbu maqolada bu haqda batafsil toʻxtalib oʻtishga harakat qilganmiz.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Boshqaruvdagi rahbarlik uslublari haqida xorijiy olimlardan M.Melson, M.Albert, F.Hkedouri [2], P.Druker [3], rus olimlaridan V.Korolev, N.Arefeva, A.Belorusov, E.Ryazanova [4], Yu.Kuznetsova, B.Sokolov, Yu.Malenkov [5] va mahalliy olimlarimizdan M.Sharifjoʻjayev, Yo.Abdullayev [1], Sh.Zaynutdinov, N.Rasulov [6], N.Yoʻldoshev, G.Zaxidov [7], R.Nurimbetov, A.Ismoilov[8] kabi bir qator iqtisodchi olimlar ilmiy tadqiqot ishlarini olib borishgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolada tadbirkorlik faoliyatini boshqarishga, rahbarlik uslublariga oid yetakchi xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlarning tadqiqot natijalarini oʻrganish va maʼlumotlarini taqqoslash, guruhlash, qiyosiy, iqtisodiy, mantiqiy tahlil qilish kabi usullardan foydalanilgan.

Tahlil va natijalar. Barcha faoliyat turlarida boʻlgani kabi tadbirkorlikda ham rahbarlik uslubi rahbarning oʻz qoʻl ostidagilari bilan aloqasida, ularning oʻzaro munosabatlarida tarkib topadi. Rahbarning boshqaruv uslubi uning intellektual salohiyati, sifatlari va individual xususiyatlari bilan belgilanib boshqaruv obyektiga nisbatan subyektiv munosabatini aks ettiradi. Masalan, boshqarishning iqtisodiy usullari sirasiga kiruvchi ragʻbatlantirishda ham baʼzi rahbarlar shaxsiy ragʻbatlantirishga eʼtibor qaratsa, boshqa rahbar jamoani ragʻbatlantirishga koʻproq mablagʻ sarf etadi. Baʼzi rahbarlar yillik natijadan kelib chiqib ragʻbatlantirishni amalga oshirsalar, baʼzilari oylik yoki kvartal ragʻbatlantirishni afzal bilishadi.

Rahbarlik uslubi, uning belgilari, qoʻl ostidagilarga munosabati kabi bir qator jihatlariga koʻra, barcha rahbarlarni asosan quyidagi uch turga boʻlib koʻrsatish mumkin (1-rasm):

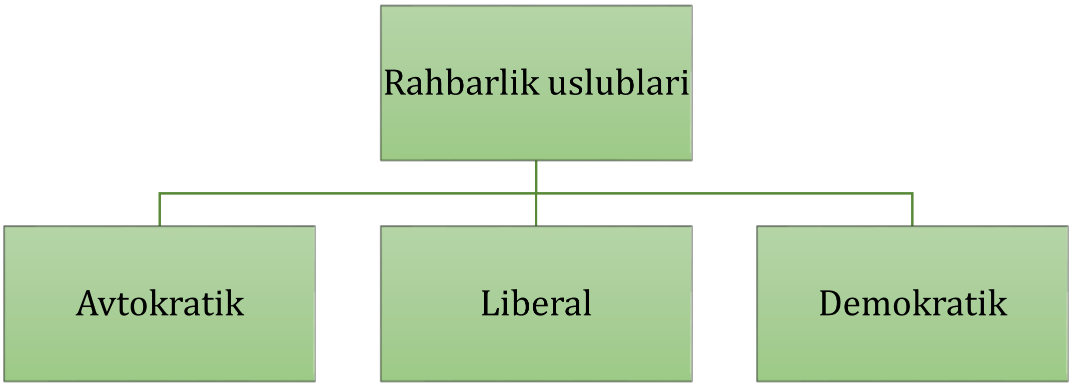

1-rasm. Rahbarlik uslubiga qarab rahbarlarning turlarga ajratilishi.

Ushbu qatorida birinchi avtokratik rahbarlik uslubi boʻlib, u boshqa rahbarlik uslublaridan oʻzining markazlashtirilgan(shaxsiy) qaror qabul qilish hamda qatʼiy va doimiy nazorat qilish xususiyatlari bilan ajralib turadi. Shu sababli biz aynan tadbirkorlik faoliyatida avtokratik rahbarlarning oʻrni, ularning taʼsiri va samaradorligini tahlil qilishga harakat qildik.

Avtokratik rahbarlik uslubi – bu rahbar tomonidan barcha muhim qarorlarning markazlashtirilgan holda qabul qilinishi va xodimlar ustidan qat’iy nazorat o‘rnatilishi bilan tavsiflanadigan boshqaruv uslubidir. Ushbu uslubda rahbar xodimlardan buyruqlarni aniq bajarishni talab qiladi va jamoa muhokamalariga kam e’tibor qaratadi. Avtokratik rahbarlik uslubi odatda an’anaviy sanoat tarmoqlarida, harbiy boshqaruv tizimlarida va tezkor qaror qabul qilish zarur bo‘lgan tashkilotlarda qo‘llaniladi va quyidagi xususiyatlari o‘zida aks ettiradi (2-rasm).

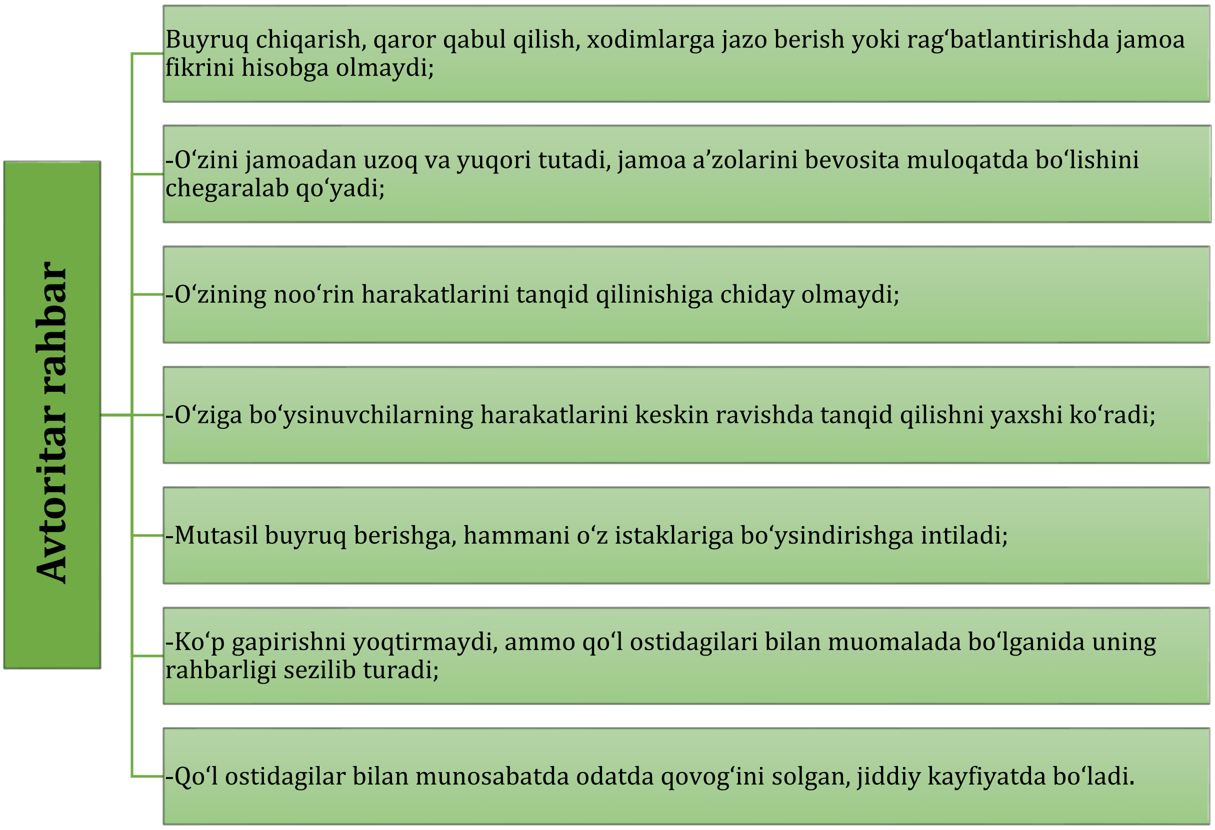

2-rasm. Avtokratik rahbarlik xususiyatlari

2-rasmda keltirib o‘tilgan xususiyatlar aynan avtokratik rahbarlik uslubiga xos bo‘lib, bunda ham boshqa rahbarlik uslublari kabi tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda xizmat qiluvchi avtokratik rahbarlik uslubining ijobiy tomonlari bilan birgalikda rahbarlikni olib borishda tadbirkorlik faoliyatga salbiy ta’sir etuvchi tomonlarni ham keltirib o‘tish joizdir (3-rasm).

Ijobiy jihatlari	Salbiy jihatlari
• Tezkor qaror qabul qilish	• Innovatsiyalarni cheklanishi;
• Imkoniyati;	• Ish muhitining og‘irlashuvi;
• Tartib va intizom;	• Xodimlarning tashabbuskorligi sustlashuvi;
• Mas’uliyatning markazlashuvi;	• Kadrlar qo‘nimsizligi;
• Tashkilotning barqaror faoliyati;	• Muloqotdagi muammolar;
• Foyda va samaradorlikning o‘sishi	• “X” nazariyasi tarafdorligi

3-rasm. Avtokratik rahbarlik uslubining ijobiy va salbiy jihatlari

3-rasmda keltirilganidek, tadbirkorlik faoliyatini avtokratik uslubda boshqarishda bir qator ijobiy jihatlar mavjud bo‘lib, ular:

Birinchidan, tadbirkorlik faoliyatida tezkor qaror qabul qilish bo‘lib, bu korxona faoliyatida yuzaga kelgan siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy holatlarda operativ qarorlar qabul qilish talab etilganda tadbirkorlik faoliyatida qarorlarni muhokama qilish va kelishish jarayonlariga sarf etilishi mumkin bo‘lgan vaqtni tejab, operativ yechim qilish imkonini yaratilishidir. Vaqt hal qiluvchi rol o‘ynaydigan raqamli iqtisodiyot sharoitida qarorlarning qisqa muddatlarda qabul qilinishi faoliyat muvaffaqiyatini ta’minlash ehtimolini oshiradi;

Ikkinchidan, tadbirkorlik faoliyatida tartib va intizom bo‘lib, bu ishchi xodimlar belgilangan (lavozim yo‘riqnomasiga asosan) aniq vazifalar doirasida faoliyat yuritishlarini ta’minlashi, bu esa ishlab chiqarish/xizmat ko‘rsatish samaradorligini oshirishiga zamin yaratadi;

Uchinchidan, tadbirkorlik faoliyatida mas’uliyatning markazlashuvi bo‘lib, tadbirkor yoki u tayinlagan menejer korxona faoliyati yuzasidan barcha muhim qarorlarni shaxsan o‘zi qabul qilgani uchun javobgarlik ham aniq uning zimmasida bo‘ladi, ya’ni rahbar mas’uliyatni o‘z zimmasiga olgan holda qaror qabul qiladi;

To‘rtinchidan, tadbirkorlik faoliyatining doimiy barqarorligi bo‘lib, avtokratik rahbarlik uslubi muayyan sohalarda, jumladan xavfsizlik (xizmatlarini ko‘rsatish bilan shug‘ullanish), qat’iy tartib-intizomni talab etuvchi murakkab ishlab chiqarish va harbiy sohalarda samarali bo‘lishi ehtimoli yuqoriligi bilan baholanadi;

Beshinchidan, tadbirkorlik faoliyatida foyda va samaradorlikning o‘sishi bo‘lib, markazlashtirilgan avtokratik rahbarlik uslubi resurslardan samarali foydalanish imkonini yaratib, tadbirkorlik faoliyati unumdorligini ta’minlashi hamda daromadlarning o‘sishini, pirovard natijada esa tadbirkorga, mulkdorga yil yakunida olinadigan foydaning o‘sishini ta’minlaydi.

Tadbirkorlik faoliyatida qo‘llaniladigan avtokratik boshqaruvining ijobiy tomonlari bilan birgalikda o‘ziga xos salbiy jihatlari ham mavjud bo‘lib, bizning nazarimizda ular:

Birinchidan, innovatsiyalarni cheklashi mumkinligi, ya’ni xodimlar oʻz gʻoyalarini taklif etishlari, faoliyatlari davomida orttirgan takomillashtirish yuzasidan erishgan yutuqlari yoki tajribalari bilan mehnat jamoasida oʻrtoqlashish, ushbu yutuqlarni korxona faoliyatiga joriy etish imkoniyatiga ega boʻlmasligi mumkinligi.

Ikkinchidan, jamoada faoliyat yuritayotgan xodimlar uchun ish muhitining ogʻirlashuvi yuzaga kelish ehtimolining yuqoriligi, ya’ni keragidan ortiq xodimlarni nazorat qilinishi ularning ushbu tashkilotda kelgusida faoliyat yuritishini ragʻbati/motivatsiyasini pasayishiga olib keladi, xodimlar sidqidildan, jon kuydirib ishlamaslik holatlarini yuzaga keltirishi ehtimoli yuqoriligi.

Uchinchidan, xodimlar tomonidan taklif etilgan tashabbuslarning inkor etilishi - ularning tashabbuskorligining sustlashuviga olib keladi, bu esa korxona faoliyatida jamoaning kreativ fikrlashi hamda tashabbuskorligi yoʻqolishiga, faqat berilgan topshiriqlarni bajaruvchi xodimlarga aylanib qolishlariga zamin yaratishi mumkin.

Toʻrtinchidan, korxona faoliyatida kadrlar qoʻnimsizligi yuzaga keltirishi mumkinligi, bunda, avtokratik rahbar uslubiga ega shaxs rahbarligidagi jamoada ishlayotgan xodimlarning ishga boʻlgan qoniqish darajasining pasayib borishi natijasida ishchi xodimlar bu jamoani tark etishlari oqibatida tez-tez lavozimdagi kadrlar oʻzgarishlarini kuzatilishi mumkin boʻladi.

Beshinchidan, rahbar va xodim oʻrtasidagi ochiq, bevosita muloqotning deyarli yoʻqligi, xodimlarning oʻz fikrlarini, ish faoliyatida yuzaga kelayotgan muammolarni rahbarga etkazish jarayoni cheklanishi sababli muammolarni hal qilish qiyinlashishi, rahbarga etib borayotgan ma’lumot bilan haqiqiy holatlar oʻrtasida tafovutlar yuzaga kelishi mumkinligi bilan ifodalanadi.

Oltinchida avtokratik rahbarlik uslubiga ega rahbarlar uning qoʻl ostida mehnat qiluvchi jamoaga nisbatan taniqli iqtisodchi olim, “Inson munosabatlari menejmenti” maktabi yorqin namoyondasi D.MakGregorning “X” nazariyasida koʻrsatib oʻtilganidek “xodim tabiatan yalqov boʻgan kishi, shu sababli u topshirilgan ishdan boʻyin tovlashga urinadi, unda izzattalablik, mas’uliyatni sezish, fahm-farosat yetishmaydi. Bunday holatda xodimni doimo majburlash, nazorat qilish, jazolash va jarima solish bilan qoʻrqitib turish zarur” – degan tamoyilga asoslanadi [2].

Yuqorida keltirib oʻtilgan avtokratik rahbarlik uslubining ijobiy va salbiy jihatlari tahlilida asosida asosiy ijobiy jihati sifatida avtokratik rahbarlarning mas’uliyatni oʻz zimmasiga ola bilishlari hisoblanib, liberal rahbarlik hamda demokratik rahbarlik uslublaridan ustunlik hamda afzallik tomoni ham aynan manashu mas’uliyatni oʻz zimmasiga ola bilishi, oʻzi qabul qilgan qarorlar natijalari yuzasidan shaxsiy javobgarlikni oʻz zimmasiga qoldirishi hisoblanadi. Shu bilan birgalikda e’tirof etish joizki, avtoritar rahbarlar oʻz ish joylarida albatta qattiq tartib va intizomni joriy eta oladilar. Albatta bu xususiyat ham koʻpgina sohalarda faoliyatlari natijadorligini kafolatlaydi.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytadigan boʻlsak, avtokratik rahbarlik uslubi tadbirkorlik faoliyatini boshqarishda muhim rol oʻynaydi. Ular tadbirkorlik faoliyatining barqarorligini ta’minlash, tezkor, operativ qaror qabul qilish va xodimlar faoliyatida tartib-intizomni saqlash kabi bir qator afzalliklarga ega. Shu bilan birgalikda, yuqori darajadagi avtokratik boshqaruv ushbu tashkilot xodimlarining tashabbuskorligi hamda motivatsiyasini sustlashuviga olib kelishi mumkin. Zamonaviy iqtisodiy muhitda tadbirkorlar oʻz korxonasi faoliyatida rahbarlikning turli uslublarini kombinatsiya qilish orqali optimal boshqaruvga

erishishlari mumkin. Shu sababli tadbirkorlik faoliyatida optimal natijaga erishish uchun rahbarlik uslubini moslashtirish va zamonaviy tendensiyalarni inobatga olish hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Yuqorida keltirilganlardan xulosa qilib aytadigan boʻlsak, koʻpgina sohalar faoliyatida faol qoʻllaniladigan, shu bilan birgalikda juda koʻp hollarda qoʻllanilayotgan tashkilot va jamoaga manfaat keltiradigan rahbarlik uslublaridan biri avtoritar rahbarlik uslubini tadbirkorlik faoliyatida qoʻllanishda bizning nazarimizda mulkdor va menejer quyidagilarga eʼtibor qaratishi lozim:

- Yuqorida keltirilgan ijobiy jihatlar qoʻllanilganida, jumladan tartib-intizom, masʼuliyatni oʻz zimmasiga olish kabilarda meʼyor doirasida boʻlishlikka harakat qilishlari, yaʼni juda chuqurlashib ketmaslikka intilishlari zarur, xodimlar faoliyatida tanlovlarning boʻlishi maqsadga muvofiq;
- Salbiy oqibatlar keltiruvchi jihatlar, xususan, xodimlar bilan muloqotda uzoqlashib ketmasliklari, bevosita aloqa kanallarini saqlab qolishlari, kadrlar qoʻnimsizligini yuzaga keltiruvchi “haddan ziyod nazorat”ni joriy etmasliklari maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Sharifxodjaev M., Abdullayev Yo. Menejment. Darslik. T.: O’qituvchi, 2002 y.- 464 b.
2. М.Мескон, М.Альберт, Ф.Хедоури Основы менеджмента (перевод с английского под. Общая редакция Л.И.Евенко). Москва «Дело» 1997. 701 с.
3. П.Друкер Менеджмент. Вызовы XXI века. Вилямс, 2001 г. 280 с.,
4. Основы менежмента: учеб.пособие/ под ред. В.И.Королева – М., Магистр: ИНФРА-М, 2010. 620 с.
5. Менеджмент : учебник для вузов / под редакцией Ю.В.Кузнецова. - 2-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2025. — 595 с.
6. N.Rasulov, Sh.Zaynutdinov Innovatsion menejment Darslik Innovatsion rivojlanish nashyoti 2020. 421 b.
7. Menejment darslik / N.Yoʻldoshev, G.Zaxidov. - Toshkent: «0ʻzbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. - 392 b
8. Зайнутдинов Ш. Н., Нуримбетов Р. И., Исмаилов А. М. Эффективность качества работы руководителя в условиях рыночных отношений //Бюллетень науки и практики. – 2021. – Т. 7. – №. 2. – С. 237-244.
9. Amonov M.O. Tadbirkorlik faoliyatni davlat tomonidan tartibga solish va qo’llab-quvvatlash tizimini rivojlantirish. Dissertatsiya i.f.f.d., - T., 2024. – 142 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).